

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет економіки та управління
Кафедра фінансів
Львівський торговельно-економічний університет
Європейська Асоціація Економістів
Міжнародна Асоціація Науковців

ЗБІРНИК ТЕЗ

XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції

«СУЧАСНА ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

2 грудня 2025 р.

Київ
2025

*Рекомендовано до друку Вченою радою факультету економіки та управління
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 11 від 17 грудня 2025 р.)*

Редакційна колегія:

Рамський А.Ю. – д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів Факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Житар М.О. – д.е.н., професор, професор кафедри фінансів Факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Казак О.О. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Обушний С.М. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Нечипоренко А.В. – к.е.н., доцент кафедри фінансів Факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Васечко Л.І. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Сулима М.О. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Віровець Д.В. – PhD, доцент кафедри фінансів Факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

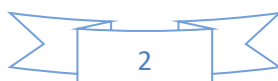
«Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи» [Текст]: матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 2 грудня 2025 р.) / Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2025. 366 с.

Викладено тези доповідей учасників XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи», яка відбулася у м. Києві 2 грудня 2025 р.

Висловлені у тезах думки та пропозиції можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії. Відповідальність за достовірність інформації, точність назв, статистичних даних, прізвищ та цитат несуть автори. Матеріали опубліковані в авторській редакції. У випадках виявлення плагіату відповідальність несуть автори наданих матеріалів.

© Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025

«Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи»



**СЕКЦІЯ 1. ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ**

Антуф'єв Т. В., Попадюк А. Л., Пухальський В. В. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ	<i>11</i>
Бабич С.А. ФАКТОРИ, ЩО ОБМЕЖУЮТЬ РОЗВИТОК МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	<i>14</i>
Базарник І. В. ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ НА СТАБІЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ	<i>17</i>
Волкова В.О. ФОРМУВАННЯ ГІБРИДНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ	<i>20</i>
Гарбуз М.В. РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУЦІЙ У ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ	<i>23</i>
Глущенко О. Р. ПІДТРИМКА ПЛАТІЖНОГО БАЛАНСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	<i>26</i>
Данилова В.О. РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ У ФІНАНСОВО- ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ	<i>30</i>
Дубінчук О.О., Костенко Г.П. РОЛЬ МІЖНАРОДНОЇ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ У СТІЙКОСТІ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	<i>33</i>
Жигало А.В. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВИ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ	<i>37</i>
Ivanova R.Yu. INTERNATIONAL FINANCIAL ORGANIZATIONS IN THE SYSTEM OF UKRAINE'S FINANCIAL SECURITY: POST-WAR PRIORITIES	<i>41</i>
Катюча Д.І. ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	<i>43</i>
Качановська С.М. ЕКОНОМІЧНА СУТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ВКЛАДЕНЬ	<i>46</i>

Глущенко О. Р.,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Науковий керівник – Курган Н. В.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і бізнес-консалтингу
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
м. Харків, Україна

ПІДТРИМКА ПЛАТІЖНОГО БАЛАНСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Платіжний баланс відіграє визначальну роль у формуванні напрямів, пропорцій та особливостей зовнішньоекономічних відносин держави, а також у визначенні її місця в глобальній економічній системі. Для України питання дисбалансу платіжного балансу в останні роки стало вкрай актуальним. Це зумовлено недостатньою результативністю використання кредитних ресурсів МВФ та зниженням конкурентоспроможності національного експорту. У зв'язку з цим особливої ваги набуває розроблення концептуальних підходів до вдосконалення платіжного балансу в умовах економічної трансформації [1, ст. 12].

Метою дослідження є аналіз динаміки та структурних зрушень у поточному та фінансовому рахунках платіжного балансу України в умовах військового стану, а також розробка пропозицій щодо зміцнення його стійкості.

Платіжний баланс є базовим показником зовнішньоекономічної стійкості країни, оскільки відображає співвідношення між надходженням і витрачанням іноземної валюти через канали торгівлі товарами та послугами, руху капіталу, кредитування і трансфертів. В умовах повномасштабної війни Україна опинилася перед безпрецедентними викликами, які докорінно змінили структуру її зовнішньоекономічних зв'язків і валютних потоків. Значні руйнування промислових потужностей і логістичної інфраструктури, обмежений доступ до морських портів, скорочення експорту стратегічних товарів, відтік капіталу та зростання залежності від зовнішньої фінансової підтримки спричинили суттєву перебудову основних статей платіжного балансу. За таких умов виникає необхідність ґрунтовного аналізу впливу воєнних дій на окремі компоненти платіжного балансу з метою оцінки масштабів диспропорцій, окреслення ключових загроз та визначення ефективних напрямів стабілізації зовнішньоекономічної позиції держави [2, ст. 1].

Поточний рахунок платіжного балансу був значною мірою підтриманий надходженням приватних грошових переказів від українців, які працюють за кордоном. Ці кошти допомогли частково компенсувати втрати від падіння експорту. Також позитивно вплинула на платіжний баланс України гуманітарна допомога від міжнародних партнерів, що надходила у вигляді товарів, послуг та фінансової підтримки. У разі відсутності цих ресурсів дефіцит поточного рахунку був би набагато більшим [3].

У секторі послуг спостерігається диверсифікація впливів. З одного боку, експорт ІТ-послуг виявився відносно стабільним: ІТ-компанії України

«Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи»

продовжують працювати, навіть у складних умовах, й залишаються одним з важливих джерел валютних надходжень. З іншого боку, транспортні послуги сильно постраждали через руйнування транспортної інфраструктури та логістичні обмеження. Крім того, імпорт послуг, пов'язаних із логістикою, інженерією та військово-технічними рішеннями, також зріс, збільшуючи витрати [4, ст. 75].

Протягом усього часу військового стану ключову роль у фінансовому рахунку платіжного балансу України відіграє зовнішня підтримка. За даними Національного банку України (далі – НБУ), у 2023 р. країна отримала близько 42,7 млрд. дол. макрофінансової допомоги [5]. У 2024 р. надходження становили понад 38 млрд. дол., включно з грантами та кредитами від МВФ, ЄС, США та Світового банку [6]. Станом на лютий 2025 р. вже надійшло близько 7,3 млрд. дол. [6]. Кошти надходили на рахунки уряду в НБУ або через міжнародні фінансові установи. Значна частина допомоги спрямовувалася на компенсацію чистого продажу валюти НБУ. Так, у грудні 2023 р. чистий продаж валюти склав біля 3,553 млрд. дол., у грудні 2024 р. – приблизно 3,1 млрд. дол., а у січні-лютому 2025 р. становив 3,0 млрд. дол. завдяки надходженню чергових траншів міжнародної допомоги.

Міжнародні резерви України, якими керує НБУ, є критичною складовою фінансової стабільності. За станом на 1 січня 2024 р., резерви становили біля 40,508 млрд. дол., що на 42% більше, ніж на початок 2023 р. [6]. До 1 січня 2025 р. резерви зросли до 43,788 млрд. дол., відображаючи річне зростання на 9,7% [7]. У січні-лютому 2025 р. резерви залишалися на рівні 42,2 млрд. дол., попри значні бюджетні виплати та інтервенції НБУ, завдяки регулярному надходженню міжнародної допомоги та підтримці валютного курсу [7].

Національний банк активно проводить валютні інтервенції для згладжування коливань курсу. У I кварталі 2024 р., попри збільшення бюджетних витрат, попит на іноземну валюту залишався помірним, що дозволило знизити обсяги інтервенцій порівняно з IV кварталом 2023 р.

Таким чином, у теперішній час міжнародна допомога та політика НБУ забезпечують покриття наявного дефіциту торгівлі товарами та послугами, компенсуючи значні валютні відтоки та сприяючи підтримці макроекономічної стабільності України в умовах військового стану [5].

Разом з тим, платіжний баланс України стикається зі значними ризиками. До них належать можливе зниження чи затримка міжнародної допомоги, подальші руйнування логістичної інфраструктури, а також потенційне посилення відтоку капіталу після послаблення валютних обмежень. Суттєвим викликом залишається і відновлення експортного потенціалу, яке залежить від безпекової ситуації та післявоєнної реконструкції.

Перспективи стабілізації платіжного балансу пов'язані з відновленням експорту, розвитком альтернативних логістичних маршрутів, активізацією інвестиційних процесів та поступовою лібералізацією валютного ринку. Залежність від зовнішньої фінансової підтримки залишатиметься значною до завершення війни, однак за умов макроекономічної стабільності та відновлення виробництва Україна має потенціал для покращення платіжного балансу в середньостроковій перспективі [6].

Платіжний баланс України в умовах військового стану уразливий до низки як зовнішніх, так і внутрішніх факторів. Одним із ключових чинників є залежність від міжнародної допомоги: будь-яке зниження темпів або затримка надання зовнішнього фінансування може суттєво послабити міжнародні резерви та створити додатковий валютний тиск на економіку [6].

Не менш значущими є логістичні обмеження та руйнування інфраструктури. Без відновлення портів, транспортних коридорів і виробничих потужностей експортні потоки залишатимуться стриманими, що обмежує надходження валютної виручки та поглиблює дисбаланс у платіжному балансі.

Ще одним фактором ризику є вплив капіталу. Навіть за умов існуючих валютних обмежень можливе посилення відтоку приватного капіталу, особливо у разі потенційної лібералізації валютного ринку. Цей процес може створювати додаткове навантаження на міжнародні резерви та збільшувати волатильність обмінного курсу.

Додатковий ризик пов'язаний із підвищеними витратами на обслуговування зовнішнього боргу. Необхідність регулярного погашення боргових зобов'язань може виснажувати валютні ресурси та обмежувати можливості фінансування економічного відновлення.

Для забезпечення стабілізації платіжного балансу у середньостроковій перспективі Україні доцільно зосередитися на стратегічних заходах. Розвиток альтернативних логістичних маршрутів мінімізує залежність від заблокованих портів. Залучення інвестицій у відновлення виробництва дозволить наростити експортний потенціал. Поступова та контрольована лібералізація валютного ринку стане запобіжним заходом для значного відтоку капіталу. Також слід забезпечити подальше стабільне міжнародне фінансування, продовжуючи співпрацю з міжнародними фінансовими інституціями. Для зменшення довгострокової залежності від зовнішньої допомоги слід дотримувати бюджетної ефективності та макрофінансової дисципліни. Впровадження описаних заходів сприятиме зміцненню платіжного балансу та підвищенню фінансової стійкості України навіть в умовах тривалого військового конфлікту [5, 6].

Таким чином, забезпечення платіжного балансу в умовах військового стану є ключовим показником зовнішньоекономічної стійкості України. Він підтримується міжнародною фінансовою допомогою, приватними переказами та стабільним експортом окремих секторів, але залишається вразливим до логістичних обмежень, впливу капіталу та витрат на обслуговування зовнішнього боргу. Стабілізація платіжного балансу вбачається через розвиток альтернативних логістичних маршрутів, відновлення виробництва, контрольовану лібералізацію валютного ринку та забезпечення стабільного міжнародного фінансування. Дотримання цих заходів дозволить зміцнити платіжний баланс і підвищити фінансову стабільність України навіть в умовах постійних викликів.

ДЖЕРЕЛА

1. АНАЛІЗ ПЛАТІЖНОГО БАЛАНСУ УКРАЇНИ 2016: С. 11-14. вебсайт. URL: https://www.economyconfer.com.ua/data/downloads/file_1516729129.pdf#page=11 (дата звертання: 15.11.2025)
2. ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ 2025: веб-сайт. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/6486/6340> (дата звертання: 15.11.2025)
3. СТАБІЛІЗАЦІЙНИЙ ВПЛИВ ПРИВАТНИХ ТРАНСФЕРТІВ У ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЕКОНОМІКАХ 2014: веб-сайт. URL: https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/02/dis_demyanchuk.pdf (дата звертання: 16.11.2025)
4. НАСЛІДКИ ДВОХ РОКІВ ВІЙНИ НА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ІТ ПОСЛУГ 2024: С. 75-77. веб-сайт. URL: https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdily/Naukovo_Doslidna_Chastyna/Docs/2024_Conf/2024_Mater._konf._Suchasn.Tenden.Rozvit.Ekonom._LT_EU_29-30.2024_Kinc..pdf#page=76 (дата звертання: 16.11.2025)
5. RBC-Ukraine: веб-сайт. URL: <https://newsukraine.rbc.ua/news/ukraine-s-international-reserves-increased-1704449099.html> (дата звертання: 16.11.2025)
6. Національний банк України (НБУ) URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звертання: 16.11.2025)
7. Міністерство фінансів України URL: <https://mof.gov.ua/uk/> (дата звертання: 16.11.2025)